

Slovenski dom

Štev. 156.

V Ljubljani, v ponedeljek, 13. julija 1942-XX.

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Hudi boji na egiptovskem obrežju pri El Alameinu

Vojno poročilo št. 775 — Angleški pritisk ustavljen — Nov zagon osnega letalstva na vseh bojiščih

Uradno vojno poročilo št. 775 pravi: Ponovni napadi na obrežnem predelu postojanke El Alameina so privedli do hudih bojov, ki še vedno potekajo.

Sovražnikov pritisk, ki so ga podpirala oklepna vozila, je bil zadržan in uničenih je bilo 12 oklepnih voz težke vrste.

Letalstvo je pridno sodelovalo v bitki ter posegalo vanjo z zažigalnimi bombami in s strojniškim obstreljevanjem sovražnikovih čet. Osi lovci so sestrelili 14 angleških letal.

Bombniški nastopi na otok Malto so se nadaljevali. Italijansko-nemški oddelki so zadeli

naprave v Halfarju, Ta Veneziji ter Micabbi in prizadeli angleškemu letalstvu izgubo 6 strojev.

Angleška letala so prednočnim vrgla nekaj bomb na okolico Caltanissette (na Siciliji). Ni poročil o kakšni škodi.

Področje vojnih nastopov, 13. julija. s. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča:

Letalstvo osi je včeraj obnovilo svoje živo delovanje in je bilo navzoče po vseh nebih nad bitko. Po kar se da naglem napredovanju italijanskih kopnih sil proti vzhodu je sinje orožje nujno moralo spočasnit svoj bojni zagon in

sicer zaradi urejevanja novih letališč, ki so jih osvojili, zaradi prevažanja strojev, priprav in ljudi. V istem razdobju je angleško letalstvo imelo prednosti bodisi zaradi pomnoženega števila letal, ki so jih poslali na egiptovsko bojišče z raznih terišč na srednjem Vzhodu, iz Indije, iz Anglije in celo iz Amerike, bodisi zaradi bližine oporišč v Egiptu, bodisi zaradi nezgibne delne krize, vsiljene italijanskim letalskim silam zaradi premeščenja. Ko pa se je sinje orožje osi uredilo na novih oporiščih, se je z močnostjo svojih strojev in z junastvom svojih pilotov vrnilo spet obvladovati nebo.

Danzig. V neki bolnišnici, ki so jo bombe zadele, je našlo smrt mnogo otrok. Štirje od napadajočih bombnikov so bili sestreljeni.

Kakor je bilo objavljeno po posebnem poročilu, so nemške podmornice na Atlantiku in v ameriških obalnih vodah potopile 18 trgovskih ladij s skupno 116.000 tonami. Neka druga 7000 tonska ladja, je bila poškodovana po topedihi, tri prevozne jadrnice pa so bile po topniških streljih takoj potopljene. S tem je nemška podmorniška sila po raznih bojiščih Ledenegega in Sredozemskega morja po 1. juliju potopila 34 ladij s skupno 225.900 tonami ter tako hudo zadela sovražno oskrbo na vseh bojiščih.

Preganjanje nasprotnika in odbijanje sovjetskih razbremenilnih napadov na južni ruski fronti

Spet 18 ladij za 116.000 ton potopljenih

Hitlerjev glavni stan, 13. julija. Nemško vrhovno poveljstvo pravi v svojem včerajšnjem uradnem vojnem poročilu:

Na južnem odseku vzhodnega bojišča brzi oddelki in motorizirane enote pehotnih divizij brez oddiha preganjajo umikajoče se sovjetske čete. Krajevni odpor je bil povsod strt. V Rostovu in raznih pristaniščih kavkaške obale so bile z bombami zadete važne vojaške naprave.

Razbremenilni sovjetski napadi severozahodno od Voroneža niti včeraj niso dali nobenega uspeha. Ob sodelovanju letalskih sil je bilo v teh bojih uničeno 63 sovjetskih oklepnih voz. Na odsekih severno in severozahodno od Orlova so Sovjeti povzeli svoje napade z znanimi pehotnimi silami in oklepnimi vozovi. Ti napadi so bili po hudih bojih zavrnjeni ob uspešni podpori letalstva. Tudi na bojišču pri Volhovu so sovjetski napadi spodleteli s hudimi izgubami za boljševe. Včeraj je sovjetsko letalstvo izgubilo 74 strojev. 6 nemških letal se ni vrnilo.

V Egiptu se nadaljujejo hudi boji okrog postojank pri El Alameinu. Oddelki bojnih letal in strmoglavcev so s težkimi in naletnimi bombami napadli postojanke in oddelke angleških motoriziranih sil ter jim prizadejali hudo škodo. V letalskih bojih so nemški in italijanski letalci sestrelili 14 angleških strojev.

Na Malto so bile bombardirane angleške letalske postojanke.

Lahka nemška bojna letala so na morju pred južno angleško obalo potopila dva rušilca, ki sta plula v skupini angleških vojnih ladij. V pretekli noči je letalska sila bombardirala važne vojaške naprave ob vzhodni angleški obali s težkimi bombami. V južnem predelu preliva Sv. Jurija je bila zadeta in poškodovana tovorna ladja, ki je plula v spremstvu.

Churchillove navedbe o letalskih izgubah na Bližnjem vzhodu — potrdilo za resničnost italij. vojnih poročil

»Kadar italijanski letalec reče, da je zbil sovražnikovo letalo, smo lahko prepričani, da se je to tudi res zgodilo«

Rim, 12. julija. s. Pri zadnji razpravi v angleški poslanski zbornici je bil ministrski predsednik Churchill, da bi vsaj deloma pomiril poslane in angleško javnost, prisiljen podati nekaj številke o tem, koliko vojaštva in orožja sta Anglija in Združene ameriške države poslali od tedaj, ko je šla Italija v vojno, na Srednji vzhod. Tako smo zvedeli, da je Velika Britanija do danes poslala na Srednji vzhod 6000 letal.

Ta številka v celoti potrjuje vse podatke, ki so jih navajala italijanska vojna poročila v zvezi z letalskimi zmagami, ter dokazuje na nenavaden način vso skrajno točnost tega, kar so italijanski pogumni letalci povedali po vsakem svojem vojaškem nastopu. Iz obvestil, ki so na razpolago, in iz sedanje delavnosti angleškega letalstva, se res lahko ugotovi, da Angleži zdaj razpolagajo na Srednjem vzhodu s približno tisoč letali. Preostaja samo še ugotoviti, kaj se je zgodilo z ostalimi 5000 letali, ki so jih Angleži in Amerikanci poslali na Srednji vzhod po vstopu Italije v vojno. Račun ne bo težak.

Iz italijanskih vojnih oporčil izhaja, da so od začetka vojne do konca letošnjega junija samo italijanske sile z gotovostjo uničile na Srednjem vzhodu 2.400 letal, približno 800 pa najbrž. V teh številkah pa niso obsežna vsa letala drugih narodnosti, ki so jih Italijani sestrelili od začetka sovražnosti do konca letošnjega junija ter tudi ne angleška letala, uničena na odsekih, ki ne pripadajo Srednjemu vzhodu.

Nemški tovariši pa so od svoje strani povedali, da so uničili na Sredozemlju približno 1.400 angleško-ameriških letal. Če torej računamo za zanesljivo izgubljena tudi tista letala, o katerih so italijanska vojna poročila omenjala, da so bila samo verjetno uničena, sledi torej, da so Angleži in Amerikanci izgubili na Srednjem vzhodu 4.600 letal. Preostaja po tem takoj po podatkih, ki jih je navedel Churchill, naj bi Angleži imeli na Srednjem vzhodu v zalogi še 400 letal. Verjetno je, da so bila ta letala uničena v letalskih spopadih ali kakor koli drugače, ne da bi z italijanske strani mogli točno ugotoviti, da so bila sestreljena. Morda se je zdaj prvič v zgodovini vojn zgodilo, da je sovražnik sam docela potrdil posebno točnost italijan. vojnih poročil. Hvaležni smo Churchillu za to, čeprav nismo prav nič

Po neuspešnem vznemirjevalnem napadu, naperjenem proti mestu Flensburgu so nekateri angleški bombniki v nedeljo ponoči preleteli danziško ozemlje. Rušilne in zažigalne bombe, ki so jih Angleži zmetali, so povzročile škodo na poslopih v stanovanjskih predelih mesta

Sedanji vojaški nastopi Italije, Nemčije in Japonske — samo priprava za odločilne stvari

Ženeva, 12. julija. s. Londonski dopisnik »Journala de Geneve« poroča, da so vojaški opazovalci prepričani, da niso sedanji vojaški nastopi nič drugega kakor zgolj priprava in da hočejo velenje osi izvesti program, ki stremi za popolno osamitvijo Rusije. Napadi proti konvojem v Lednem morju, ofenziva na vzhodni fronti in izkrcanje Japoncev na Aleutskih otokih so tri glavne točke tega programa. Hkrati je narasla delavnost osnih podmornic in Atlantiku in zavezniško trgovinsko brodogojstvo ima na tem odseku ogromne izgube, med-

tem ko zavirajo Japonci s svoje strani plovbo ob zahodnih obalah ameriške celine. Na kopnem nadaljujejo Japonci končno svojo ofenzivo v Čekiang, da bi onesposobili vsa oporišča, ki bi jih mogli Kitajci in zavezniški uporabljati za napade na Japonsko. Hkrati napredujejo Italijani in Nemci v Egiptu, medtem ko sta na vzhodni fronti ogrožena tudi Kavkaz in Irak. V Londonu pravijo, da je ta načrt jasen. Osne sile manevrirajo, da utrdijo svoje postojanke. Ko bo storjen ta prvi korak, bodo nadaljevale z odločilnimi nastopi.

Nove kršitve švedske nevtralnosti po Sovjetih in Angležih

Stockholm, 13. julija. s. Včeraj je neka podmornica potopila švedsko motorno ladjo »Lulea«, ki je z drugimi ladjami plula v skupini in v varstvu ladij vojne mornarice ter švedskega letalstva. Ladja je bila torpedirana

pred mestom Kunksgund v zalivu Waesterwick. Potopila se je prej kakor v eni minuti.

Ladje in letala iz spremstva so takoj začela preganjati napadalno podmornico ter so spustila več globinskih bomb, ki so najbrž zadele cilj, kakor pričajo oljni madeži, ki so se prikazali na površini.

Potopljena ladja je imela 5690 ton in je plula do vrha naložena. Pri potopitvi je od 35 moč posadke 8 moč našlo smrt. Novica o tem novem pomorskem razbojništvu, kakor pravijo temu dejanju švedski listi, je vzbudila zelo hudo ogorčenje. Poudarjajo, da je to šestič v štirih tednih, da so Rusi kršili švedsko nevtralnost, s tem da sta nastopili po švedskih obrežnih vodah in da so tam potopili ladij.

Poveljstvo švedske mornarice je dalo zapoved naj se ojačijo varnostni ukrepi za ladijske skupine, ki plovejo vzdolž švedskih obal. Iz pogostih napadov se da domnevati, da morajo Sovjeti imeti na razpolago kako skrivno možnost za preskrbo podmornic v Baltičkem morju ali pa celo oporišče, najmanj pa ladjo, če jih s hrano in s torpedi ne preskrbujejo ruski bombniki. Domnevalo pa, da je nemogoče, da bi se te podmornice mogle vrniti v Kronstadt, od koder so najbrž prišle, to pa zaradi nadzorstva, ki ga na tem pomorskem predelu izvajajo Nemci in Finci.

Stockholm, 13. julija. s. Uradno poročilo načelnika švedske letalske obrambe pravi, da je prednočnim med 20. in 22. uro kakih 10 angleških letal preletelo okraj Bonusland pri Göteborgu. Letala so nadaljevala pot proti jugu. Sovjetski lovci so se dvignili, pa zaradi slabega vremena niso mogli priti v stik z angleškimi letali. Drugi oddelki, ki je štel kakih 15 angleških letal je pozneje preletel zahodno obalo Skanije ter otročje pri Karlskroni na jugozahodnem koncu Švedske. Protiletalska obramba je začela streljati, nato so se angleška letala obrnila in nadaljevala pot na zahod.

Tudi letala, ki so letela čez Oresund so bila deležna ognja od švedske protiletalske obrambe.

Podržavljenje vseh angleških premogovnikov

Rim, 13. jul. s. Angleški minister za gorivo in električno silo je izdal odlok, ki začneja veljati danes. Po tem odloku prevzema njegovo ministristvo nadzorstvo nad vsemi premogovniki podjetji v Angliji. Podjetja bodo odslej morala delovati po navodilih, ki jih bo dajal minister. Ukrep vsebuje tudi možnost, da dobi vsako podjetje in, vsak posamezni odsek katerega podjetja posebnega pooblaščenca, ki mu bo vlada lahko dajala navodila in ki bo odgovoren za izvedbo teh navodil. Ukrep zakonito uveljavlja določila za nadzorstvo nad premogovno industrijo in določa oblast, ki jo bodo izvajali glavni nadzornik ter pokrajinski nadzorniki ministrstva za gorivo in za električno silo.

Vesti 13. julija

Iz Münchena se je vrnil v Rim italijanski minister za zamenjavo in valute Riccardi.

Hud požar je uničil 24 hiš v starem mestnem delu Carigrada. 200 ljudi je ostalo brez strehe.

Japonska »družba za pomoč prestolu« je sklenila začeti narodno gibanje za odpravo sedanega štetja starosti pri Japoncih. To štetje naj bi zdaj prišlo bolj v sklad s stvarnostjo. Po starem štetju je namreč na japonskem vsak otrok že takoj pri rojstvu star leto dni. Z začetkom vsakega novega leta pa se spet postara za leto dni.

V tujih vodah bodo smele odslej pluti samo tiste turške ladje, ki imajo manj kakor 50 ton.

Angleška cenzura na Srednjem Vzhodu je v zadnjih dneh postala tako stroga, da je ameriškim vojnim dopisnikom nemogoče dajati kako jasno sliko o položaju in o morebitnem razvoju, toži ameriški list »Chicago Daily News«.

Zena in otroci francoskega maršala Lyauteva so se ubili pri avtomobilski nesreči med mestoma Mogadorjem in Agadirjem v francoskem Maroku. Maršal Lyautev ima največ zaslug za razširjenje francoske posesti v zahodni Afriki.

Vse obsodbe zaradi političnih prestopkov, izrečene po bivših jugoslovanskih sodiščih do 10. aprila 1941 so na Hrvaškem razveljavljene. Veljale bodo samo še sodbe, ki so jih ta sodišča izrekla zaradi komunizma in komunistične propagande.

Z novo pogodbo so se končali trgovski razgovori med Hrvaško in Španijo. Pogodba določa obseg blagovne zamenjave, način plačila in carinske pristojbine pri trgovskem prometu med obema državama.

Odstopil je angleški letalski maršal sir Charles Wiget, ki se je povrnil iz Avstralije v Anglijo.

196 letal so izgubili Angleži v bojih na raznih vojnih področjih v času od 27. junija do 9. julija, poroča iz Berlina. Nemško letalstvo pa je izgubilo v istem času 34 letal.

V južno Brazilijo je odpotoval španski poslanik pri brazilski vladi, da bi pregledal taborišča, v katerih se internirani nemški podaniki iz Brazilije.

Ljudske štetje v Belgradu je pokazalo, da ima Belgrad danes 295.000 prebivalcev.

Ker so ukradli 6000 krušnih izkaznic je bilo v Lilleu 6 ljudi obsojenih na do smrti ječo.

Rumena reka na Kitajskem zopet grozi s poplavo. Najbolj je ogrožen prostor okoli Hankova. V soboto je bila vodna gladina samo za 20 palcev nižja, kakor v letu 1931, ko je reka prodrla obrambne nasipe in poplavlila 750 tisoč kvadratnih kilometrov ter povzročila smrt 150.000 Kitajcem. Na nekaterih mestih so že izselili vse prebivalstvo.

Poskus angleškega delavskega voditelja Citrina, da bi prišlo do prav tesnega sodelovanja med angleškim, ameriškim in sovjetskim delavskim gibanjem, je šel po vodi. Krivdo za to pripisujejo ameriški delavski zvezi, ki ne mara sovjetskih delavskih organizacij priznati za svobodno delavsko gibanje.

V Rio de Janeiru je odstopil dolgoletni policijski ravnatelj Felinto Mueller, ki so ga že dalj časa napadali, da simpatizira z državami osi.

Za prvega finskega poslanika pri Sv. stolici je bil imenovan dr. Gripenberg, ki bo v kratkem odpotoval v Vatikan. Novi poslanik pripada stari plemiški rodbini.

Obisk hrvaškega maršala na Slovaškem

Bratislava, 13. jul. s. Včeraj je dopotoval v Bratislavo vrhovni poveljnik vseh hrvaških oboroženih sil maršal Kvaternik, da bi vrnil nedavni obisk slovaškega obrambnega ministra generala Čatloša v Zagrebu. Ves slovaški tisk s toplimi pozdravnimi besedami sprejema hrvaškega poveljnika ter napoveduje skupno zmago v orožnem bratstvu. Hrvaški gost se je udeležil kosila, ki ga je njemu na čast priredil general Čatloš. Navzoči so bili tudi člani vlade in različne druge osebnosti.

Razprave o pomanjkljivosti v angleški vojni industriji

Rim, 13. jul. s. Angleška poslanska zbornica bo začela z razpravo o vprašanju vojne izdelave. Razprava obeta biti obsežna in burna. Minister za vojno izdelavo Lyttleton, ki se je zdaj vrnil iz Amerike, se mora pripraviti, da bo slišal mnogo grenkih obsoj, ki se bodo tikale zlasti vprašanja o kakovosti orožja, poslanega nastopajočim vojskam. Poglavitna točka v razpravi bo najbrž ta, kako slabo so se odrezali novi angleški napadalni vozovi. Razpravo o tem vprašanju je začel list »Daily Mail«, ki sprašuje, kako da se angleški vojni industriji ni posrežilo izdelati takih novih oklepnih voz, ki bi bili enaki tehničnemu napredku sovražnikovih vozil.

Egipt bo še naprej nevtralen

Ankara, 11. julija. AS Po poročilih iz Kaira se je egiptovska zbornica sestala na tajno zasedanje, kjer se posvetoje o položaju. Po seji je zbornica potrdila odločitev Egipta, ostati še naprej izven spora.

širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

Čas je, da si nasušimo domačih dišavnic

Sedaj, ko ni dobiti inozemskih dišav, si pač vsaka gospodinja prizadeva, da si nabere domačih dišavnic, ki dostikrat prav nič ne zaostajajo za drugimi. Domača dišavna zelišča pa so, če že ne popolnoma zastoj, pa vsaj zelo poceni, inozemske pa moramo prav drago plačevati. Zato je prav, da se tudi o njih nekoliko pomenimo.

Vrtni majaron — origanum majorana — nabiramo od junija do avgusta, in sicer takoj, ko prične rastlina cveteti. Porezana stebelca povežemo v snopke in hitro posušimo v senci.

Satraj — satura hortensis — nabiramo v juliju. Še preden rastlina vzcvete, ji porežemo stebelca, ki jih povežemo in posušimo. Ker ima trpek okus, ne dajamo satraja preveč v jedi!

Melisa — melissa officinalis — se tudi nabira julija in avgusta. Osmukane liste posušimo v senci in jih zdrobimo ter shranimo.

Ronan — achillea millefolium — je manj znana dišavnica in se rabi le pri nekaterih jedeh. V tem mesecu nabiramo liste in jih hitro posušimo.

Zajbelj, kadulja — salvia officinalis — se precej rabi zaradi balzamičnega, kafri podobnega duha. Rastlino nabiramo pred cvetenjem, liste pa posušimo čim prej v senci in jih nato shranimo.

Kumina — carum carvi — ima prijetno dišečo seme, ki se v kuhinji mnogo rabi. Kumino naberejo še preden seme popolnoma dozori, jo povežemo v snopce in na zračnem prostoru posušimo. Suhim rastlinam zmanjemo seme, ga še nekoliko preušimo in shranimo. Kumino nabiramo julija in avgusta.

Janez sladki — pimpinella anium — se pri nas goji na vrtu. Rabi se v gospodinjstvu zelo mnogo. Brž ko prične stebela rumeneti in dobe plodovi temno barvo, populimo cele rastline, jih posušimo in omanemo.

Komarček, koprec — foeniculum officinale — parežemo meseca avgusta, brž ko dobe plodovi značilne sive proge. Posušimo ga na soncu, nato pa zmanjemo in očistimo seme smeti.

Pehtran — artemisia dracunculus — je znana dišavna rastlina, posebno v štrkljih se odlično poda. Za sušenje nabiramo mlade listke, ki jih v senci hitro posušimo. V juniju in septembru porežemo stebelca ali pa osmukamo listje.

Požiljka — ocinum basilicum — je silno močno dišeča rastlina s prijetno aromatičnim, poživljajočim vonjem. Zelišče se pred cvetenjem poreže, hitro v senci posuši in shrani v dobro zaprtih posodah.

Rožmarin — rosmarinus officinalis — je ena najbolj znanih dišavnic. Za sušenje obremo mlade listke, ki jih posušimo v senci!

Poleg naštetih dišavnic ne smemo pozabiti na brinjeve jagode, ki so v gospodinjstvu neobhodno potrebne. Pa tudi z olupki limon in pomaranč se založimo, ker dajo fin vonj in okus. Za zimo jih hranimo v sladkorju, spiritusu ali pa jih posušimo. V vseh primerih pa moramo obrezati le vrhove zgornjo kožico, ker le ta vsebuje dišavne mehurčke.

Vse dišavnice pa hrani v zaprtih skatlah ali papirnatih vrečicah, in sicer ločeno, da se ne navzamejo druga od druge duha.

† O. Benigen Snoj, O. F. M.

V Ameriki je umrl v Lemontu franciški zlatomater in vnet misijonski delavec o. Benigen Snoj. Vse svoje življenje je posvetil dušnopastirskemu delovanju doma, največ pa med izselenci v Egiptu, v Sveti deželi in kasneje v Ameriki. 15 let je bil med našimi izselenci v Egiptu, nato pa se preselil v Sveto deželo, kjer je skrbel za slovenske in avstrijske romarje. Zaradi izredne sposobnosti ga je franciški generalni vodstvo imenovalo za provincialnega komisarja v Ameriki. To službo je opravljal več let. Po ustanovitvi ameriških Brezij, kjer so odprli tudi bogoslovje, je o. Benigen posvetil svoje široko znanje predavanjem na bogoslovju. V Johnstownu je sezidal novo cerkev in samostan, bil je nekaj časa detroitski župnik, ustanovil je slovensko faro v Newyorku, zadnja leta pa je preživel pri Mariji Pomagaj v Lemontu, kjer je sklenil svojo življenjsko pot.

Pokojnik je bil vzoren duhovnik in pobožen redovnik, učen mož, ki je obvladal vse slovenske jezike, italijanščino, nemščino, francoščino in angleščino.

O. Benigen je po rodu iz Zagorja ob Savi. Bilo mu je že 66 let. Izselenci in vsi Slovenci bodo ohranili očeta Benigana v trajnem spominu!

Novice iz Braslovč. Po kratki bolezni je umrla 21 letna uradnica Novak Ljudmila. Na njen grob je položil venec braslovčki župan, na zadnji poti pa je pokojno spremljal mnogo ljudstva. — Pri nas so ustanovili otroški vrtec. — Poročili so se: Franc Lukner in Angela Rak, Martin Lukner in Marija Rak, Mihael Čas iz Šoštanja in Marija Drenovšek, Franc Čoher in Traver Marija, Umek I. iz Nove cerkve in Karolina Novak. — Umrla pa: 17 letna Vera Leskovec, 28 letna Pretner Karolina, Helena Ramšak iz Letuša, stara 53 let, in 61 letna Marija Schuster.

»Kot vsakdanji kruh nam je bil potreben dežek«

Ljubljana, 13. julija.

Po dveh deževnih dneh je od 4. julija naprej trajalo lepo in vroče vreme, le kak dan so se pozno popoldne grmadili kopičasti in temnosivkasti oblaki, dreveci od zapadne strani na Ljubljano, toda vedno jih je hlad prinašajoči veter razgalil in odpodil v vse smeri. Vročina se je stopnjevala vsak dan za kak stopinjo višje. Od +20° Celzija 4. julija, se je v petek, 10. julija dvignil dnevni temperaturni maksimum na +32,2° C.

Prav značilno krivuljo zračnega pritiska je vsak dan kazal barometer, ki je 4. julija zaznamoval 762,4 mm, naslednji dan dvig na 765,3 mm, nato 6. julija padec na 763,9 mm. In vse te dni do 10. jul. je nihal med stanjem nad in pod normalo, dne 10. julija je bilo zaznamovano barometrsko stanje 762,1 mm. Nato je sledil do jutra 11. julija silen padec za 7 mm, tako da je bil to jutro zračni pritisk zelo nizek 755,4 mm. Tako nizek barometr — 755,4 mm — je bil zaznamovan 22. maja, jutraj, ko je nato sledila popoldne silna ploha.

Mnogi črnogledi vremenarji so napovedovali že nastop hujše suše, ki naj bi ogražala vse drugače dobro uspevajoče poljske pridelke. Vrtarji, kakor tudi razni mali obdelovalci njiv v mestu in v bližnjem okolju so zadnje dneve začeli spet marljivo namakati in zalivati zlasti paradižnikom, zelenjavi, sočivju in povrtini. Tudi kmetje so si želeli dežja. Kratko so modrovali:

»Kot vsakdanji kruh bi nam bil potreben en dežek.«

V soboto se je čudovito vrtelo vreme, jutranja temperatura prav visoka. Toplomer je po 13 dneh dosegel +17,6° C, kakor 28. junija. Cel dan silno soparno, vetrovno. Popoldne naglo padanje temperature, od petka padec za 4 stopinje na +28° C. Okoli 17.15 se je nebo silno potemnilo. Vse naokrog temno. Padle so prve kaplje. Zavel je silovit piš. In kmalu nato silno močan naliv. Bilo je, kakor da bi se bil oblak utrgal nad Ljubljano. Med nalivom, ko je zavel v nižinah mrzel veter, se je vsula še precej debela toča, k sreči redka in med dežjem in padala je le dobro minuto. Med nalivom je valovil tudi močan piš, ki je po nekaterih vrtovih v mestu in okolici polomil sadno drevje, več sadja polnih vej je piš vrgel na tla. Nastala je primerna škoda. Hvala

Bogu, da se ni nad Ljubljano z ozirom na vse, v soboto vladajoče vremenske prilike razbesnel, kak silovitejši in katastrofalnejši orkan, ki bi pač povsod na poljih, vrtovih in po raznih kulturah lahko napravil neizmerno in neprecenljivo škodo. Take katstrofe, ki so pač mogoče v juliju, je bila Ljubljana obvarovana. V juliju se je drugače že v drugi zvojavila toča v minimalnem obsegu, da ni obkarak povzročila kakšne znatnejše škode.

Kakor vedno pri lokalnih nevihtah, tako se je tudi v soboto po dobrih 25 minut trajajočem nalivu hitro zjasnilo, nebo je bilo azurno čisto in zlati sončni žarki so ogrevali vso ravan in plan.

V nedeljo zjutraj je bilo nato prav hladno, toplomer je kazal +13,4° C, ko je bilo v soboto zjutraj nad +17° C. Razmeroma hladno in vetrovno je bilo v nedeljo cel dan. Bližamo se pasjim dnevom, vremenski dobi, ki traja od sv. Jakoba do sv. Jerneja, ali bolje od 24. julija do 24. avgusta, ko so dnevi še močno vroči.

Danes v ponedeljek se je vreme preobrnilo. Začelo je rahlo deževati.

S tveganjem lastnega življenja je rešil dve življenji

Novo mesto, 10. julija.

Ob bršlinskem kolenu Krke je bilo zadnje soparne in vroče dni posebno živahno. Ob topli Krki so se zbirale kar cele gručice kopalcev, ki so se sončili in uživali blagodat čiste Krke, ki je postala v teh dneh že res topla. Tod je Krka precej globoka in nevarna ter zahteva zlasti od neplavalcev mnogo previdnosti.

Neprevidnost je spravila predvčerajšnjim prav pod prečanskim mostom, kjer je Krka že ob bregu 3 metre globoka, v življenjsko nevarnost dva neplavalca, ki sta dolžna zahvala Bogu in požrtvovalnosti mladega poštnega uradnika, ki je tvegal za njuno rešitev lastno življenje, da sta ostala živa.

Nesreča se je zgodila takole: Eden neplavalec se je igral ob bregu. Nenadoma mu je sporsnilo in je pdel v Krko. Ker ni znal plavati, se je začel kmalu potapljati. Temu je skočil na pomoč njegov tovariš, ki tudi ni bil kako poseben vešč plavanja. Bila je grozna slika. Prvi po-

Slovesnost v cerkvi sv. Cirila in Metoda

Včeraj popoldne je bila v cerkvi sv. Cirila in Metoda izredno lepa slovesnost. Ob 10 je sprejela množica vernikov novomašnika gosp. Janeza Markiča, doma iz Strahinja pri Kranju. Novomašna pesem je zadonela po lepo okrašeni cerkvi in sorojaki so spremili novomašnika pred oltar, kjer je daroval gospod prvo daritev. Vso slovesnost je povzdignil pevski zbor pod vodstvom g. dr. Puša, med sveto mašo pa je igral tudi orkester. Slavnostni govornik g. prof. Strupi je v globokih besedah podčrtal življenjsko pot g. novomašnika, ki je zapel prvo gorijo. To prelepo slovesnost je zaključila popoldanska pobožnost s petimi litanijami. G. novomašniku želimo mnogo uspehov pri delu v Gospodovem vinogradu!

Odprtje prostega kopališča

Ljubljana, 13. julija.

Ljubljancani so javnosti odprli prosto kopališče ob Ljubljanci od pruskega mostu tja do »Spice«.

Sicer so se že poprej hodili Ljubljancani tja kopat, toda včeraj je bilo vse lepo urejeno. Poskrbljeno je za javno snažnost in higieno, kajti na obeh straneh, ob desnem in levem bregu na terasah sta postavljeni 2 kabini z mednarodnim znakom »00«. Leseni sta te kabini. Skopana sta globoka jarka. Na terasah so dalje postavljene tudi kabine za shranjevanje obleke. So to ozke, lesene kabine, primerne za 2 osebi. Na desnem bregu je ena sama, na levem ob trnovski strani pa 4 kabine. Tam so bolj potrebne, kajti na levem bregu se razvija mnogo bolj živahno kopalno vrvenje.

Dostop z desnega brega naravnost na »Spice« je ožkožen, kajti tako ob bregu, kakor tudi na strani Gruberjevega prekopa pri nekdanji Martinevi terasari delavnici in pisarni, kjer ima sedaj svoj uradni prostor del terenske sekcije za regulacijo Ljubljane.

Zato je pa s trnovske strani mnogo bolj prikladen dostop v Ljubljano in od tam v prekop vsem onim, ki znajo dobro plavati. Postavili so na primernih mestnih svarilne napise, ki kratko povedo: »Samo za plavalce! Poleg teh napisov pa so ostali še drugi napisi, kakor: »Prepovedano kosit!« Kopalcem zabranjen prostor!« Zadnji napis je na visokem drog postavljen prav na »Spice« in je tam že od lanskega leta. Na trnovski strani stoji še ob poti 5 starodavnih kostonjev prav na prostoru, kjer je stala nekdaš »c. in kr. vojaška plavalna šola.«

Ljudje, mladi in stari se sedaj kopljejo v Ljubljani od pruskega mostu tja do »Spice«. — Prostor je dolg do 425 m. Voda je čista in primerno za nežno mladino globoka. V nedeljo popoldne je bilo ob Ljubljanci veselo vrvenje, kljub temu, da je bilo nekoliko hladneje, ko je pa bilo pretekli teden izredno vroče.

Kupoprodaja srebrnih predmetov

Visoki komisariat je izdal pod VIII, No. 1306/2 — 1942 z dne 3. julija 1942 naslednjo okrožnico: V zvezi s čl. 1. odst. 1. kr. ukaza z dne 17. oktobra 1941-XIX, (Sl. list št. 574/105), ki dopušča kupoprodajo predmetov v celém ali delno iz srebra, katerih čista kovina ni težja od kg 1.200, se določa, da se imajo med naštetimi predmeti razumeti: 1. staro srebro, čigar težja ne presega prej označene meje, 2. srebrne palice, katerih čista kovina ni težja od kg 1.200. Sporocila se dalje, da je dovoljeno preliti in predelava starih srebrnih predmetov, katerih čista kovina ni težja od kg 1.200, v palice ali druge predmete, toda vselej ne težje od kg 1.200 čiste kovine.

Rdeči križ poroča

Soproje ali drugi sorodniki bivših jugoslovanskih častnikov, pristojnih v ljubljansko pokrajino, ki so bili v nemškem vojnem ujetništvu in so sedaj v italijanskih ujetniških taboriščih, se pozivajo, da čimprej predložijo avtonomni sekciji italijanskega Rdečega križa v Ljubljani, Gosposvetska 2-11, potrdila (Bescheinigung), ki so jih dobili od nemških oblasti glede prejemkov, ki jih še imajo prejeti od nemške države.

Ugodnosti za dopolavoriste v zdraviliščih in toplicah

O. N. D. ni zamudila nobene prilike, da ne bi v okviru danih možnosti pohitela pomagati in olajšati stroške okrepčila in odmora svojih članov, nudeč na ta način delavstvu v času zaslužnega dopusta okrepitev in počitnice v zdraviliščih in toplicah t. j. krajih, sicer težko pristopnih materialnim možnostim dopolavoristov brez posredovanja ustanove Dopolavora, kateri je tudi to pot uspelo obdržati za svoje organizirane serijo ugodnosti in popustov v najbolj znanih in lekovitih zdraviliščih in toplicah.

Hotel »Termes« in hotel »Apollo« v Agnàno (Napoli) sta odobrila dopolavoristom 15% popusta na skupni abonma za lečenje, kopeli, peči in blata ter nadalje izjemno ceno za celotni penzion in sicer za »Termes« 59.— in »Apollo« 47.— lir.

Termalno zdravilišče Castrocaro (Forli) daje 10% popusta na normalne cene za zdravljenje.

Zdravilišče »Fonte di Fuggie« (Frosinone) daje na normalno tarifo za abonente za samo jutro v dobi 15 dni popust v ceni od 62,55 lir na 40,35 lir in za celodnevno zdravljenje do 79,05 na 48,20 lir.

Termalno zdravilišče »Fonte Anticolana« (Fuggi) daje izreden popust abonentom na 15 dni in sicer: normalna cena samo jutro L 44,35, za dopolavoriste L 28,70; normalna cena za jutro in popoldne L 79,05, a za dopolavoriste L 44,20. Skupen abonma za oba izvirna stane člane Dopolavora L 68,55. Gornji popusti veljajo od 1. septembra do konca zdraviliške sezone.

Toplice »Sangemini« (Terni) dajejo 20% popusta na vstopnino in pijače (slatina).

Toplice »Bulicame« (Viterbo) dajejo 10% popusta na normalno tarifo.

Toplice »Bagni di Lucca« dajejo 10% popusta na normalno tarifo za zdravljenje.

Toplice »Equie« (Fivizzano-Apuania) dajejo 10 odst. popusta na normalno tarifo v svrhu zdravljenja.

Toplice »Vaidieri« (Cuneo) dajejo v mesecih juniju, juliju, septembru (avgust izključen) 50% popusta na normalne tarife v svrhu kure in 20% popusta na cene v »Grande Albergo Reale« in »Nuovo Piccolo Savoia«.

Športni drobci

V soboto in nedeljo je bilo na zagrebškem igrišču Haška lahkoatletsko tekmovanje med Haškom in Zagrebom. Izmed rezultatov ni bogve kaj omeniti, vendar pa naj zabeležimo lep uspeh, ki ga je dosegel Haškovec Flass na progi 5000 m, ki jo je pretekel v času 15:55,4. V tem klubskem dvoboju je zmagal Hašk s 15211 točkami pred Zagrebom, ki jih je nabral le 14174.

Včerajšnje nedeljo so zagrebške srednje šole priredile lahkoatletsko tekmovanje med svojimi zavodi. Dijaki so bili razdeljeni v dva razreda: taki, ki so stari manj kot 14 let in taki, ki so stari več kot toliko. Doseženi so bili prav lepi rezultati. Zmagala pa je L. realna gimnazija, ki si je nabrala 461 točk.

Prihodnje nedelje se bodo pomerili na Dunaju nemški amaterski kolešarji s švicarskimi.

16 letna Japanka Fumiko Gatano, ki obiskuje neko tokijsko srednjo šolo je talent, ki bo še veliko pomenil v plavalnem športu. Čeprav še tako mlada, je vendar zadnjič postavila dva nova japonska plavalna rekorda. Na progi 200 m crawl je plavala v času 2:42, za 400 metrsko progo pa je rabila 5:40.

Znana solnograška atletinja Ulan je zadnjič skočila 1,40 m visoko.

Po lepi zmagi Švedov nad Danci (3:0), se prav zdaj Švedi v izvršni formi in se zelo vestno pripravljajo na srečanje s Italijani. Tekma bo v švedski prestolnici 24. t. m. Italijani so od prvenstvenega tekmovanja malo utrujeni, na dolgo pot bodo še morali in stoje vsekar pred težko nalogo.

Italijanski zvezni kapiten je povabil tele može, da bodo reševali svojo nalogo proti Švedom: Griffanti, Ferrari, Andreolo, Campatelli, Fonti, Rava, Depetrini, Grezar, Loich, Mazzola, Piola, Ferraris.

26. t. m. se bosta za zelenem polju pomerili medmestni nogometni reprezentanci Dunaja in Bukarešte.

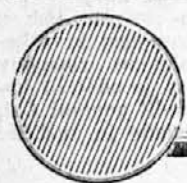
16. avgusta pa se bosta sestali državni enajstotri Nemčije in Romunije.

Tudi olimpijski zmagovalac Heim je na nedeljskem tekmovanju dosegel kar tri prva mesta. Kladiivo je rgel 52,34 m daleč, disk je zalučal 38,40 m daleč in kroglo je porinil 14,17 m.

Veslaški osmerek zagrebškega Gusarja se je preteklo nedeljo udeležil velikih veslaških tekem, ki so bile na Dunaju. Po ostri borbi, ki je bila še posebno napeta ob koncu proge, je osmerek zmagal in zasedel prvo mesto pred dunajskim osmercem.

Kaneton nemške nogometne zveze je že poklical v Berlin 25 najboljših nemških nogometašev, ki se bodo pod njegovim vodstvom pripravljali za bodoče mednarodno srečanje z Bolgari v Sofiji.

Tekma bo, kot je bilo že dogovorjeno, 19. julija. Izmed Dunajčanov je zvezni poklical v Berlin tudi Schmausa in Deckerja od Wienne.

E. Wallace

71

RDEČI KROG

ROMAN

»Vsi veliki zločinci zaidejo na slaba pota le zaradi malenkostnih zmot v presojanjih,« je dejal proroško.

Yale se je nasmehnil.

»Zmota v tem primeru naj bi bila, mislim, ta, da niso ubili našega prijatelja Willingsa. On ni priljubljen človek. In domneval bi, da je bil Willings izmed vseh kabinetnih članov edini, katerega izguba bi se najmanj občutila. Kar pa zadeva mene, sem zelo hvaležen, ker tem vragom in uspele, da bi ga spravili s pota.«

»Nisem mislil mr. Willingsa,« je dejal inspektor Parr in počasi vstal. »Mislil sem na majhno neumno laž, ki mi jo je povedal neki mož, od katerega sem pričakoval, da je mnogo bolj prebrisan.«

S temi nejasnimi besedami se je mr. Parr poslovil in odšel, da obvesti Jacka Beardmorea o novem doživljanju.

Za inspektorja Parra je bilo značilno, da je bil Jack prva oseba, katerega mu je prišla na misel, ko je zvedel o Talijini aretaciji. Inspektor je vzljubil tega mladeniča. Vzljubil ga je bolj kot si je mogel predstavljati Jack. In vedel je, še boljše kot Yale, kako zelo bo Talijina krivda zadelala moža, ki jo je ljubil.

Jack je že doživel presenečenje. Novica o dekletovi aretaciji je bila objavljena v drugi večerni časopisni izdaji pod posebnim zaglavjem. Ko je prišel Parr k njemu, je bil Jack prava slika potrtosti.

»Talija bo morala dobiti najboljše odvetnike, kar jih je moči dobiti,« je dejal mirno. »Zdi se mi, da se vam ne bi smel tako zaupati, mr. Parr — — — kajti, vi boste tako ali tako na nasprotni strani.«

»Seveda,« je odvrnil inspektor. »Toda jaz sam imam tudi prikrito spoštovanje do Talije Drummondove.«

»Vi?« je dejal Jack osuplo. »Toda, mislil sem — — —«

»Tudi jaz sem človek,« je nadaljeval inspektor. »Zločinec je meni samo zločin. Nobenega osebnega sovraštva nimam do ljudi, katere sem aretirali. Truland, zastrupilevalec, ki sem ga poslal na vislice, je bil eden najboljših ljudi, kar sem jih kdaj koli srečal in še nekaj časa sem ga v resnici kar vzljubil.«

Jack je vzdrgel.

»Ne govorite o zastrupilevalcih in o Taliji Drummondovi v eni sapi,« je dejal Jack skoraj togotno. »Ali zares verjamete, da je ona vodilni duh Rdečega kroga?«

Mr. Parr je stisnil svoje debele ustnice.

»Če bi prišel k meni nekdo in mi dejal, da je nadškof vodilna luč, bi ne bil presenečen, mr. Beardmore,« je dejal. »Prej pa, preden bomo prišli do dna tej zadevi o Rdečem krogu, bomo vsi še doživeli velika presenečenja. Jaz sem začel svoje raziskovanje s postavko, da utegne biti vsakdo Rdeči krog: vi ali Marl, upravnik ali Derrick Yale, Talija Drummondova — skoraj vsakdo —.«

»In ste še vedno tega mnenja?« je vprašal Jack ter se poskusil nasmehnuti. »Kar se to stvari tiče, bi utegnili biti tudi vi sami glavna oseba v tej igri.«

Mr. Parr ni zanimal te možnosti.

»Mati misli,« je začel. In ta hip se je Jack v resnici zasmeljal.

»Vaša stara mati mora biti zelo značilna osebnost. Kako sodi o Rdečem krogu?«

Inspektor je odgovoril:

»Že od prvega zločina sem je imela svoje mnenje. Že takrat je pokazala s prstom na izvir, mr. Parr. Toda mati je take vrste stvari vedno lahko delala. Svoje najboljše navdihe sem dobil vedno od nje in dejansko vse — — —« Tu je prenehal.

Jack se je zabaval, obenem pa je pomolaval moža, katerega je narava tako malo obdarila za njegovo delo. Parr si je gotovo pridobil visoko mesto v policijski službi zaradi trmastega, nenehnega delovanja. Tudi v drugih službah so prišli možje skoraj do vrhunca

brez posebnih zaslug, razen svojega dolgoletnega dela. Malo fantastično je bilo v tem trenutku, ko so se najboljše glave prizadevale, da stro to čudno družbo, slišati, kako plečati mož govori tako slovesno o nasvetu, ki mu ga je dala njegova stara mati.

»Z vami moram iti in osvežiti poznanstvo z vašo teto,« je dejal Jack.

»Teta je odšla na deželo,« je bil odgovor, »in sem čisto sam. Neka ženska pride vsako jutro, da mi pospravi stanovanje, toda zvečer ni tam nikogar. Dom se mi ne zdi več pravi dom.«

Govorjenje o mr. Parrovih domačih zadevah je bilo Jacku v veliko uteho. Samo nevažnost teh zadev je vplivala na njegovo raztreseno misel pomirjevalno. Občutil je, da bi en večer, ki bi ga preživel v družbi inspektorjeve stare matere vplival nanj tako, da bi se spet počutil uravnovešene.

Parr sam pa je privedel pogovor na resnejšo zadevo.

»Jutri bo Drummondova zaslšana in odposlana,« je dejal.

»Ali ni nobenega upanja, da bi dosegli njeno začasno opustitev?«

Parr je odkimal.

»Ne. Morala bo iti v Holloway. In verjemite mi, da ji to ne bo škodovalo,« je nadaljeval brezsrčno, kot se je zdelo Jacku.

»To je ena najboljših ječ v vsej državi in morda bo sploh zadovoljna, da se malo odpohuje.«

»Kako pa je prišla sploh do tega, da jo je Yale aretiral? Jaz bi si mislil prej, da je bilo to vaše delo?«

»Dal sem mu potrebna navodila,« je dejal Parr. »Yale je zdaj namreč redni državni policijski častnik, in ker je že prej deloval pri tej stvari, sem se odločil, da mu prepustim zadevo, naj jo prižene do konca.«

Zgodilo se je kot je slutil inspektor. Vse, kar se je prihodnji dan na policijski postaji godilo, se je omejevalo samo na vzroke aretacije. Talija Drummondova je bila poslana v ječo.

Sodna dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotička. Senzacionalni značaj obtožnice je privabil veliko gnečo. Vsi dohodi k sodni dvorani so bili polni ljudi.

Poslikani panji – značilnost našega čebelarstva

Zanimiva razmotrivanja umetnikov in čebelarjev o značilnosti poslikanih končnic

Ni skoro slovenske vasice, kjer ne bi krasili lepi čebelnjaki okoliše naših domačinov. Čebelarstvo je bilo našemu ljudstvu drago od časov, ko so prišli na to zemljo in prinesli s seboj čebelarstvo, v katere so jim nosile čebeli medeno pijačo, svojstveno za naše gostoljubne stare običaje. Čebelarstvo je začelo po vseh naših krajih in čebelnjaki so ostali našemu pridnemu kmetu ljubiti in sveti, saj so ob njih posedali in se sedaj posejajo ob prostih urah po trudu polnem delu in ob nedeljskih popoldnevih. Ti čebelnjaki so nekaj svojstvenega za našo deželo, kakor so značilne za naše kraje bele cerkvice po naših gričih in gorah.

Tokrat ne bomo pisali o čebelarstvu in njegovi koristi, saj danes pač vsakdo pozna gospodarski pomen in ceni vrednost zdravilnega medu, ki nam danes še bolj koristi kot kdaj prej. Spregovorili bi le o naših vaških čebelnjaki in njihovih končnicah, ki so naša značilnost.

O izvoru končnic na panjih, barvanjih in lepo poslikanih panjih, je čebelarstva književnost že precej razpravljala. Posebno stvarno in zanimivo razpravlja o tem naš priznani čebelar Avgust Bukovec.

Naš kronist Valvazor, ki je bil brez dvoma eden najboljših poznavalcev naše zemlje, običajen je temeljito proučil vsake najmanjši pomembnosti v naših krajih, pisal tudi o čebelarstvu, v svoji kroniki nikjer ne omenja poslikanih končnic na čebelnjaki, iz česar lahko sklepamo, da takrat pri nas še niso barvali panjev in čebelnjakov. V mariborskem muzeju sicer res hranijo končnico z letnico 1680, vendar nas Valvazorjev molk prepričuje, da niso bile končnice v teh letih splošno razširjene, izključeno pa ni, da so bile, kakor pravi koroško izročilo, preje v navadi na Koroškem kakor na Kranjskem.

Najstarejšo znano končnico hrani A. Rooss v Kranju iz leta 1705. Skoraj ravno toliko staro končnico z letnico 1708, je imel bivši urednik Slov. čebelarja Fr. Rojina. Imel je tudi panj s končnico z letnico 1729, to starino pa je odnesel s seboj v Ameriko njegov sin Natek. Janez Strle iz Zaloga nad Ljubljano je imel panj z letnico 1720 na končnici.

V zbirki končnic SČD imajo končnico nesporne starosti z letnico 1758. To omenja Vurnik kot najstarejšo znano. Zanimivo je domače izročilo o slikarskem udejstevovanju Antona Janšeta. Stari mošnje iz Breznice so pravili, da je bil Janša, p. d. Kuharjev Tone spreten slikar ter je narisal končnice na panji, da nobeden takih. Pri Kraljicu na Breznici so še dolgo imeli na končnici leva, ki ga je narisal Kuharjev Tone. Od srede 18. stoletja so bile poslikane končnice v navadi že po vseh naših kmečkih čebelnjaki.

Se zanimivejša so razmotrivanja naših uglednih umetnikov o značilnosti teh poslikanih končnic. Dr. Vurnik Stanko vidi v tem izražanje ljubezni našega ljudstva za slikarstvo in barvo, ki ima svoje korenine v svojevrstnem značaju. Navaja tudi vzrok te navade po mnenju kmečkih čebelarjev, da se mora panj ločiti od panja po končnici, da čebela lažje najde svoje. Vlado Rojec povzema svoj nazor na kratko z navedbo, da so čebelarji slikali panje zato, ker je bilo poslikanje nekaj v modi in ker je to ustrezalo okusu takratnega človeka. Milenko Popovič pripisuje začetek slik na končnicah spoju raznih vplivov, praznovernosti, pobožnosti, modi slikanja in praktičnim razlogom označevanju panjev. Posebno poudarja možnost, da so čebelarji s slikami skušali preprečiti uroke.

Gotovo je, da so že naši davni čebelarski predniki čutili potrebo po označevanju panjev

EIAR – Radio Ljubljana

Ponedeljek, 13. julija. 12.20 Na harmoniko igra Avgust Stanko – 12.40 Koncert altistke Račele Buffoni, pri klavirju Mario Chesi – 13.30 Napoved časa – Poročila v italijanski – 13.15 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini – 13.20 Iz znanih filmov – Orkester vodi dirigent Barzizza – 14.00 Poročila v italijanski – 14.15 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec – Pisana glasba – 14.45 Poročila v slovenščini – 17.15 Orgelski koncert Pavla Rančigaja; sodeluje altistka Franja Golobova – prenos iz cerkve Sv. Petra v Ljubljani. – 17.45 Opera glasba – 19.30 Poročila v slovenščini – 19.45 Pesmi in napevi – 20. Napoved časa – Poročila v italijanski – 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini – 20.30 Vojaške pesmi – 20.45 Simfonični koncert, vodi dirigent Alceo Toni – V odmoru: Predavanje v slovenščini – 22. Zanimivosti v slovenščini – 22.10 Novi orkester melodij pod vodstvom dirigenta Fragne – 22.45 Poročila v italijanski.

Zdravnik gre križem svet

Marca leta 1906 smo se pripravili na prevoz 365 gobavih bolnikov iz bolnišnice sv. Lazarja v Cebuju in Culion, a večkrat prej in posled smo morali računati s strahom ladijskega moštva pred tako vožnjo. Vlada nam je dala posebno ladjo na razpolago za prevoz, a v hipu, ko smo odpluli, nas je zapustila vsa posadka. Na mestih sta ostala le še neki strojniki in krmar, ameriški dedec iz Mainea po imenu Tom Hillgrove. Še potem ko smo z vsjo težavo spravili skupaj potrebno moštvo, sem med vožnjo živel v stalnem strahu pred muhastim Kitajskim morjem, kajti naš krmar se je bil okrepil z obilno mero alkohola. Bil pa je tako večš mornar, da se je znašel v vsaki zadregi in pripeljal nas je varno v Culion, kjer so gobavce pričakovali jezuitski pater Valles in štiri sestre reda sv. Pavla.

Odločil sem se, da bom javnost sprijaznil s Culionom, da bi bolniki, ki so se izogibali bolnišnici, radi odšli tja in zato sem z navdušenjem povsod govoril o nasebihi. Filipinec je nezaupljiv, tako da so bili spočetka le redki, ki so se hoteli tam naseliti, a ti redki so se prepričali, da se da v Culionu mnogo lažje živeti kot doma. V prvih

in to toliko zase kakor za čebelo. Vedeli so, da je za matico, ki se vrača s prahe, manj nevarnosti, da bi zašla v tui panj, če je na panju kako bolj vidno znamenje. Nekdanje slike so tudi nadomestile razne barve in številke.

Prve poslikane končnice moramo iskati v samostanih, v graščinah in župniščih, ki so bili takrat posredovalci in nosilci kulture. Kmet je takrat smel čebelariti le v omejenem obsegu, čebelarstvo je bilo takrat privilegij cerkvene in posvetne gosposke. Klasično dobo so imele naše končnice v letih 1820. do 1880. Bile so takrat najštevilnejše in najlepše. V zadnji tretjini 19. stoletja so se pojavili prvi znaki nazadovanja poslikanih končnic. Končnice je bilo vedno manj in še te slikarsko površne. Propadanje končnic se je pojavilo v isti dobi kot propadanje izdelave pestrih majolik, poslikanih ženskih in moških skrinj, podob na steklu, bogato ve-

Vicenza si je priborila vstop v A divizijo

Prato, Reggiana, Fiumana in Lucchese pa bodo morali v C razred

Kako zanimivo je bilo letošnje tekmovanje v italijanskem B razredu, priča dejstvo, da prav do večeršnjih zadnjih tekem ni bilo odločeno, kdo bo zasedel drugo mesto in se mu bo s tem odprla možnost, da bo prišel pri naslednjem nogometnem tekmovanju v družbo najboljših italijanskih klubov. O tem, kdo bo prvi v B razredu, ni bilo že nekaj tednov nobenega dvoma več in si je to mesto z lepim številom točk naskoka prisvojil Bari. Včasih je bil naprej za dve, včasih za štiri točke ali še več, vedno pa toliko, da mu primata ni mogel nihče resno ogroziti. Borba za drugo mesto pa je bila letos ogrožena kot že zlepa ne. Posebno trije klubi za Barijem so se z vsjo silo potegovali, da bi bili izvoljeni delati družbo vodečemu Bariju. Vicenza, Pescara in Padova so bili ti trije. V zadnjih dveh kolih pa je borba omejena le še na dva kandidata: Vicenzo in Padova. Vicenza si je, če gledamo dogodke nazaj, prav za prav že pred tednom dni priborila drugo mesto, ko je na domačem igrišču odpravila svojega najboljšega nevarnega tekmeca Pescara in jo preskočila za eno samo točko, kar je bilo pri končnem obračunavanju dovolj. Večera je morala Vicenza v nevarni Lodi proti Fanfulli. Imela pa je dan in je tekmeča odpravila z dvema goloma razlike. V večeršnjih tekmah je potrebovala vsaj remis, kaj šele zmago. Vicenzin kandidat Pescara, je, kot rečeno, zaostala za točko in je morala večera po kostanj v Alessandrijo. Po papirnatih računih bi morala zmagati. Pa tudi je z dvema goloma razlike. Odločitev med tema dvema je torej padla. Izvoljena je bila Vicenza. Torej sta bila pri končnem saldu izmed ducat in pol tekmujočih drugorazrednih klubov končno izvoljena le Bari in Vicenza. Tako je bila borba do poslednjega sodnikovega piska na vrhu tega razreda.

In na koncu. Tod je bila situacija že nekaj tednov tako jasna, da ni bilo nobenega ugaibanja, kdo bo moral za leto dni spet v višjorazred tretjerazrednih klubov. Štirje bodo odleteli iz B divizije, štirje novi pa bodo prileteli. Kateri bodo odleteli, je že znano, kateri bodo pa na novo prišli, se bo odločilo šele čez nekaj tednov. saj namreč igrajo v ta namen izločilne tekme v C razredu. Fiumana, Reggiana, Prato in Lucchese bodo morale dati slovo letošnji družbi. Težkim nalogam niso bili kos, pa bodo svojo srečo morali poskušati v nižjem razredu.

Rezultati večeršnjih tekem so bili naslednji:
Novara – Novara:Lucchese 7:0
Siena – Fiumana:Siena 5:0
Brescia – Udinese:Brescia 1:0
Lodi – Vicenza:Fanfulla 2:0
Pisa – Pisa:Prato 6:0
Reggio – Reggiana:Bari 1:1
Padova – Padova:Savona 4:2
Pescara – Pescara:Alessandria 2:0
Spezia – Spezia:Pro Patria 6:1
Po številu dobljenih točk pa so si mesta takole razdelili:
Bari 49, Vicenza 47, Pescara 46, Padova 45, Brescia 39, Spezia in Pisa po 38, Novara, Udinese 36, Alessandria 34, Pro Patria 32, Fanfulla 30, Siena 29, Savona 28, Fiumana 26, Reggiana 25, Prato 23 in Lucchese 11.

Venus : Gradjanski 2:0

Kot smo že poročali je bilo nogometno moštvo hrvaškega prvaka Gradjanskega povabljeno na dvodnevno gostovanje v Bukarešto. Dogovorili so se za dve tekmi. Prvo naj bi Gradjanski odigral proti močnemu bukareštanskemu klubu Venusu, druga pa ali proti romunskemu državnemu prvaku Rapidu ali pa proti romunski nogometni reprezentanci.

zanih avb. pisanih rut in kožuhov. Domače lepe in trpežne izdelke obrtniških rok je začelo izpodrivati cenejše, mnogo manj trpežno blago tovarniške proizvodnje, ki je naglo zabrisalo posebnosti domače lepote tradicije.

V tej dobi je začelo propadati naše čebelarstvo. Pašne razmere so se poslabšale, sladkor je podiral ceno medu. Kakšen gospodarski pomen in vrednost je imel v dobi pred sladkorjem med, oziroma čebelo, pojasnijo dejstva, da je v začetku 17. stoletja veljala na Nemškem krava 30 tolarjev, panj čebel pa 60. Začela je trgovina s čebelami in več tisoč panjev je romalo v tujino, z njimi vred pa tudi naše končnice. Izvoz čebel je uničeval galerijo vzorov v naših čebelnjaki in obenem ubijal navezanost našega čebelarja na poslikane končnice. Ko pa se je pri nas uveljavil A-Z, panj, je bilo končnic konec, tako da sedaj le redko kje najdemo še stare končnice, novih pa zelo malo. Vestni čebelarji sicer še skrbje za mično procelje svojih čebelnjakov, saj mnogokje najdemo naravnost lično prepletkane panje, ki dajejo čebelnjaku lepo lice, naših čebelnjakov pa ne krase več svojstveno barvane končnice, s katerimi so se ponašali naši stari čebelarji.

V treh vrstah ...

Igrale so odpotovali že v petek. Komaj so pršli v Bukarešto, so že morali na igrišče. Zaradi tega je razumljivo, da igra Gradjanskega ni bila takšna, kot bi morala biti. Posebno napadna vrsta se nikakor ni mogla znajti. Gradjanski je nastopil brez Dubca v obrambi in Antolkoviča v napadu. Zmagala je domača enajstorka, vendar pa je Gradjanski igral mnogo boljše od domačinov. Tekma je bila odigrana že v soboto na igrišču Venusa in jo je gledalo več tisoč gledalcev.

O tem, kako je končala večeršnja tekma, pa še nismo dobili poročil.

V Framu pri Mariboru je podlegel operaciji znani mariborski spediter, 55letni Anton Lupša. Zapustil je soprogo in dve hčerki.

Na Teharjih pri Celju so se poročili: Janez Ojstrca in Terezija Krulčeva, Alojz Jager in Karolina Kosovinceva.

Na vzhodni fronti so padli naslednji koroški rojaki: 28letni Skar Leo, 21letni Hans Seur, 31letni višji desnetnik Ivan Baubacher, 20letni abiturient Kurt Konč, prostovoljec pri SS, sanitetni podčastnik Matija Pinter, 22letni Otnar Oberhuber, prostovoljec SS oddelkov, ter brata Jožef in Rudolf Santner.

V gozdu blizu Gospe svete je zasajala nevihta 38letno Heleno Mertičovo in 20letno Marijo Partlakovo. Ob nevihti se jima je pridružil 22letni posestniški sin Jožef Sinko, ki je tam blizu napravjal dva. Sredi naliva sta prihiteli pod drevo še dve drugi ženski. Naenkrat je tresčilo v drevo strela in ozgala vseh pet oseb, da so jih morali odpeljati v bolnišnico.

Na Koroškem je pred dnevi divjala huda nevihta, da so močno narasli vsi hudoniki in napravili precejšnjo škodo. V Kolbnici je potok divjal, da je voda udrila v hiše ter spravila v nevarnost več družin, med temi tudi neko Huberjevo ženo in njeno otročička. Mati je hotela rešiti iz spalnice otroka, kamor je udrila voda, v kuhinjo, pa jo je zajel val blatne vode. Na njeno klicanje na pomoč so prihiteli sosedje in rešili mater ter otroka, ki so bili že v omedlevici.

Belgrad ima po zadnjem ljudskem štetju 295 tisoč 700 prebivalcev.

V Celju je govoril na zborovanju sedanjih celjski župan, bivši prokurist Zangergerje tvrdke Himmer o vzajemnem delu na občinskem uradu, ki da je vzor tudi drugim.

V Celju so priredili večerji koncert v parku. Nastopil je godbeni odsek celjske Wehrmannschaft. V taborišču blizu Pragerskega, kjer se zbira nemška in štajerska mladina, so večerji razvili taborno zastavo. »Drug drugega ne poznajo,« tako piše mariborski dnevnik, »vendar vsi vedo, da se bore za eno idejo in tako se tovariško zbira mladina iz vseh krajev.«

Mariborski dnevnik prinaša v nedeljski številki dopis, v katerem opozarja vse rojake, da naj bodo previdni pri obveščanju z vojnimi ujetniki.

V preteklem tednu, tako poroča mariborski dnevnik, se je rodilo v Celju 19 ljudi, umrlo pa 65. Poročili so se: Franc Wock in Ljudmila Lednik, Alojzij Roje in Frančiška Pečnik, Matija Schaler in Marija Jagodič, Stefan Jug in Zdenka Pečovnik, Jože Kotnik in Marija Beg, Franc Bobek in Jožefa Lipičnik, vsi iz Celja.

V beliški bolnišnici je umrl Jožef Turner z Gorenjskega, katerega je povzela lokomotiva.

V Mariboru je umrl 62letni posestnik dr. Frie Scherbaum.

»Mi smo hraber narod in imamo eno domovino,« tako je govoril Gauleiter dr. Uiberiter

ko politično korist. Ko sem nekega dne prišel v majhen trg, mi je župan dejal, da so vsi gobavci v kraju zbrani ter me čakajo. Ko sem bil na poti proti poslopju, kjer so jih stražili, se mi je približal podeželski veljak ter mi dejal, da so njegovo hčer, ki je bila popolnoma zdrava, zaprli med gobavce; prošil me je, naj mu pomagam.

Ker je šlo za precej navadno zgodbo, me vsa stvar še ni preveč presenetila, a objubil sem mu, da se bom zavzel zanjo.

Bil pa sem precej presenečen, ko sem ugotovil, da mi je mož izpovedal resnico: njegova hči, lepa deklica, je bila med gobavimi, čeprav ni bilo na njej najmanjšega znaka bolezni. Zavedal sem, naj jo izpustijo, potem sem vprašal zdravstvenega uradnika, čemu jo je sploh zaprl.

Župan mi je tako zapovedal, jaz pa se mu moram pokoravati. »In kaj je župana spravilo do tega?« »Njen oče je kandidiral za poslanca. Župan pa je mislil, da bi lahko zmagal pri volitvah, če bi se mu posrečilo njegovo hčer razglasiti za gobavo.«

Odkar smo začeli nabirati gobavce za prevoz v Culion, smo vedno skrbeli za to, da ne bi nikogar prepeljali tja, če nismo po pregledu z drobnogledom našli pri njem klje gobavosti. Med Filipinci je namreč toliko kožnih bolezni, da je kaj lahko zmotiti se pri ugotavljanju bolezenskih znakov. Zato ni nima nikogar spravili na ladjo, preden

Ljubljana

Koledar

Danes, ponedeljek, 13. julija: Anaklet, p. Torek: 14. julija: Bonaventura.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa c. 6; mr. Hočevar, Celovška c. 82; mr. Garbus, Moste-Zaloška cesta.

Ljubljanski župan ves ta teden zaradi bolezni ne bo mogel sprejemati strank, a ljubljanski podžupan zaradi službenega potovanja začne sprejemati šele v četrtek 16. julija. Županova bolezen je le lahka ter naj obžani zato mirno potrpe do prihodnjega tedna, ali naj se pa s svojimi težnjami v četrtek prijavijo pri podžupanu na mestnem županstvu.

Zenska strokovna nadaljevalna šola za umetno in oblačilne obrti se je preselila v poslopje ljudske šole na Grabnu. Pouk se bo pričel danes ob 2 popoldne za vse razrede.

Acquisto Kupujem
FAESITE - MASONITE - INSULITE
e qualsiasi materiale iso- in podobno material za
lante similare. Campione: Isolacijo. Posiljite vzorec
Mirabelli - V. Caravita 15 - Napoli

Škodljivost nezrelega krompirja naše gospodinjstvo še mnogo premalo poznajo, zato pa pri nas pojem prav mnogo nezrelega krompirja ter zaradi uživanja nezdravega krompirja nastale prebavne motnje navadno po nedolžnem pripisujemo zgodnjemu sadju. Če se pri krompirju koža sama lušči, je to znamenje, da krompir še ni dozorel ter zato tudi še ni užiten. Nezreli krompir pa dobi na svetlobi tudi zelene pege, ki nastanejo zaradi strupa solanina. Ta strup najbolj poznamo pri naši splošno znani rastlini razhudniku (Solanum dulce amarum), prav bližnjemu sorodniku krompirja, paradiznika in tobaka. Solanin iz nezrelega krompirja povzroča predvsem razna vnetja prebavil, ki so lahko tudi prav nevarna ter zelo podobna pravi grizi. Zgodnjega krompirja imamo pa precej sort, zato pri zgodnjem krompirju nikdar ne smemo gledati na debelost ter po njej ceniti krompirjeve dozorelosti, saj so vse zgodnje sorte krompirja nečno in drobno gomoljate. Glavno znamenje zrelega krompirja je popolnoma razvit olup, ki se trdo drži gomolja ter ga s prstom ne moremo odrgniti. Na njivi in na vrtnu pa zreli krompir ločimo od nezrelega po tem, da se gomolji nezrelega krompirja drže še drug drugega, medtem ko so pri zrelem krompirju gomolji popolnoma rahlo ali pa skoraj nič povezani med seboj. S prodajo in uživanjem nezrelega krompirja pa ne škodujemo samo zdravju, temveč tudi splošni prehrani, ker imamo sedaj od nezrelega krompirja samo škodo, pozneje bi pa od dozorelega krompirja imeli mnogo dobrega in zdravega pridelka. Popolnoma naravno je, da v topli Italiji.

Kakor ostali sadeži tako tudi krompir prej dozori kot pri nas ter se zato lahko zanesemo, da je uvoženi krompir in ves sedaj razdeljeni krompir popolnoma zrel ter ni zdravju prav nič škodljiv, temveč res zdrava, izdatna ter cenena hrana. Med domačimi vrstami krompirja je pri nas že zrel edino kifeljčar, v kratkem bo dozorel tudi že holandski zgodnji krompir »Bintje«, je pa tudi že čas za dozoretev našega imenitnega zgodnjega rožnika, a skoraj vse druge sorte krompirja, ki so doma pridelane, sedaj še niso zrele. Opozarjamo lastnike in najemnike vrtoč ter njih na škodljive posledice nezrelega krompirja, še prav posebno pa opominjamo tatove, ki kopljejo krompir vseprek, da z uživanjem nezrelega krompirja posebno pri slabo hranjenih povzročijo nevarne bolezni.

STARS!

Za sprejemne izpizte na srednjo šolo se po novih predpisih zahteva znanje osnov računstva, slovenščine, zgodovine, zemljepisja, prirodopisa in risanje. Zato se bodo Vaši otroci, ki jih boste jeseni vpisali na srednjo šolo, najbolje pripravili iz vseh teh predmetov, če jih pripravite k zasebnemu pripravljalnemu pouku. – Prijavljenec dnevno od 9–12. Trgovski dom, Gregorčičeva 27. Nudijo se isto tam instrukcije za popravne izpizte.

„PAPRIKA MARICH“

Pepe rosso italiano. Italijanska paprika. Garantito puro. In vendita Zajamčeno čista Dobi presso negozianti di Generi e v vseh trgovinah s Alimentari e Comestibili živili.

DITTA M. MARICH
TORRE ANNUN. CENTRALE (Napoli)

na Zgornjem Štajerskem na nekem zborovanju. Nobeno delo in nobena služba za Vodjo ne sme biti pretežka za nas.

V Cerlihemu sta se poročila Anton Mohorko in Alojzija Mohorko.

V. HEISER

42

Križev pot italijanskih rojakov v Abesiniji

Abesinski rek, ki pove vse: »V Abesiniji danes vihra neguševa zastava, dobrotljivost in lira sta italijanski, palice pa so angleške«

Ni še dolgo tega, ko so časopisi na kratko poročali o srečni vrnitvi številnih italijanskih rojakov, po veliki večini žensk in otrok, iz Abesinije v domovino. Sprejem je bil nadvse prisrčen in ganljiv in sta trpečim ženam in otrokom prišla nasproti v Napoli tudi Nj. Vel. Kralj in Cesar ter Kraljica in Cesarica. Kaj vse pa so te žene in otroci, ki nanje domovina ni pozabila in oni ne nanjo, morali v Abesiniji pretrpeti, odkar so tam zagospodovali Angleži, in s kakšnimi občutki so se od te svoje nove domovine poslovili, pa je podrobno in nadvse ganljivo popisal poseben poročalec turinske »Stampe«, ki je bil navzoč pri sprejemu teh izmučenih ter za novo Italijo vprav zaradi tistega, kar so morali zadnje leto pretrpeti, še bolj navdušenih Italijanov.

V svojem lepem poročilu najprej poudarja, da nihče ne bo mogel

nikdar pozabiti te vrnitve

kdor je gledal izmučene obraze in objokane in upajoče oči italijanskih žena in otrok, ki so se pripeljali s štirimi velikimi, razkošno opremljenimi ladjami »Vulcania«, »Saturnia«, »Giulio Cesare« in »Duilio« nazaj v Napoli in ki jih je domovina nadvse dostojno in s ljubečim srcem sprejela. V trenutku je bilo zanje vse pozabljeno, vsa groza in trpljenje zadnjih štirinajstih mesecev, vsa žalost in ponižanja, lakota in žeja. Pozabili so tudi na to, da jih je sovražnik oropal čisto vsega, celo obleke, da so jih morali šele na ladji vsaj za silo obleči. Od veselja so jokali, ko so zagledali po vsem trpljenju spet domovino. V njih sreih pa je bilo tudi upanje, da se bodo nekoč spet vrnili tja doli v Abesinijo, skupaj z zmagovitimi falangami za visoko dvignjenimi zastavami. Pa kaj bi pisal o vsem tem — pravi omenjeni poročalec — spregovorite naj ti ljudje sami, kaj so doživeli in pretrpeli. Njihova pripovedovanja ne potrebuje nobene razlage ali pojasnil, ker sama še preveč povedo.

Celo neguš se je zavzel za Italijane

Velika večina teh 10.000 Italijanov je prišla iz Addis Abebe, je jih pa nekaj tudi iz Jime in Harrarja. V nekaj mesecih so morali vsi Italijani zapustiti Abesinijo. Tako so hoteli Angleži. In neguš? Ne, on tega ni želel in se je pri svojih gospodarih celo zavzel, da bi Italijane vendar pustili v Abesiniji, vsaj nekaj. Prišel je z dokazi v rokah, kako velika škoda bi bila za Abesinijo, če bi se morali iz nje Italijani odstraniti. Cimboli pa se je neguš zavzemal, da bi vsaj nekaj Italijanov smelo ostati tam, tem bolj so Angleži vstrajali pri tem, da morajo izginiti.

Okrutnost nad misijonarji

Celo misijonarjem, ki so imeli v Abesiniji mnogo lepo urejenih misijonarskih postaj, niso dovolili ostati tam. Ti so bili stebel abesinskega gospodarstva, saj se je pod njihovim vodstvom obdelalo na deset tisoč hektarov zemlje, na kateri so leta 1940 pridelali za več kot 200 milijonov lir raznih sadežev. Ustanovili so tam šole, bolnišnice, tovarne, osušili nezdruvo zemljo ter s tem zatrli pogoste bolezni. In za vse to so spet porabili na milijard 50 milijonov lir. Skupno torej četrtil milijarde! Poleg tega pa so ti misijonarji opravili tudi veliko človekoljubno delo in prinesli v te kraje krščansko omiko. Angleška policija cerkev ni zaprla, pač pa je raje ukazala, da morajo vsi italijanski misijonarji proč. Pa niti ne, kamor bi sami hoteli. Nagnali so jih najprej od vse povsod v Addis Abebo, odtam pa jih poslali v koncentracijska taborišča. Od njihovega peldesetletnega dela ni ostalo ničesar. Mnogo misijonarjev so tudi pobili, čeprav niti v najtežjih časih niso nikomur skrivili niti lasu. Abesinsko ljudstvo z ogorčenjem odvrta od sebe odgovornosti za te zločine. Bili so res črni tisti, ki so jih pomorili, toda vedeti je treba, da so bili oboroženi z angleškimi puškami. Dokler je bila v deželi italijanska vojska, se nikomur teh misijonarjev ni zgodilo nič hudega, čim pa so zagospodovali Angleži nad tem bogatim ozemljem (tam je tudi mnogo dragocenih kamnov), so italijanske misijonarje ali odvedli v koncentracijska taborišča, ali pa enostavno kar pobili.

Niso ropali, pač pa le »zasegali«

Tudi misijonarji Srca Jezusovega so bili preganjeni iz Gondarja, iz Dessie-ja pa franciskani prav tako. Mnogo so jih odvedli v koncentracijska taborišča v Transvaal in zdi se, da tam zdaj postopajo z njimi kot z vojnimi ujetniki. Prav našteto so jim izropali (Abesinci? Kaj še, Angleži) bolnišnice. In Angleži pravijo, da niso ničesar pokradli, pač pa da so vse le zasegli. Toda za tiste, ki bolehalo

na beli kugi, katere sedaj strahovito razsaja po Abesiniji, je pač vse eno, ali jim je kdo zdravila pokradel ali »zasegel«. In zdaj je ta strahotna bolezen ostala brez zdravil. Angležem pa seveda to ni prav nič mar. Niso poropali samo tistih zdravil, ki so bila namenjena za domačine, pač pa odnesli vse tudi iz bolnišnic, ki so bile namenjene belokožcem. Niti meter gaze ni več ostalo in niti liter ricinovega olja. Ker je tako naglo zmanjkalo zdravil, se je zelo dvignila tudi umrljivost italijanskih otrok, čeprav ne toliko kot abesinskih. Pa niso hlepeli samo po zdravilih, pač pa so bili Angleži v Abesiniji

lačni tudi železa

Železne postelje, vodovodne cevi, telefonska in brzojavna žica, cevi bencinskih črpalk — vse je bilo po neizprosni ukazi zaseženo. Pa kaj jim je bilo mar za civilizacijo v Abesiniji? Če se je kdo upiral in protestiral proti takšnemu ravnanju (celo vplivni abesinski poglavarji so odločno nastopili proti temu, da bi izgnali iz Abesinije italijanske misijonarje), so mu uradniki angleške tajne policije enostavno odgovorili: »Vrnili se bodo naši protestantovski misijonarji, ki bodo prinesli s seboj mnogo denarja.«

Silna »širokogrudnost«

Iz Addis Abebe so Angleži dovolili nesti vsakemu le 20 kg prtljage, iz koncentracijskega taborišča pa, kakor po neki dobrotljivosti in širokogrudnosti, 70 kg. Toda, kdor je bil svoje stvari prej pustil v mestu, pač ni mogel iti zdaj še po tistih 50 kg prtljage.

Pri zaseganju lasnine tistih Italijanov, ki so v Abesinijo prinesli omiko, pa so se Angleži predvsem vrgli tudi na dragocene predmete. Pri »zasegi«, ne pri kraji, da boste razlikovali! Vse ženske so morale izročiti svoje dragulje, svojo zlat-

Voronež, Voronež

Zelo važno industrijsko in poljedelsko središče

Že pred nekaj dnevi smo na kratko povedali na tem mestu, kakšnega pomena je rusko mesto Voronež za Nemce, ki so ga 7. julija zavzeli, in kako hud udarec je s tem doživela Rusija. Danes o tem mestu, ki je po velikosti dvanaesteto mesto v vsej Rusiji, še naslednje:

Voronež je zelo važno industrijsko središče ter obenem glavno mesto istoimenske pokrajine. Leži 250 km od Kurska, ki ga zaradi hudih bitk, ki se odigravajo v njegovi bližini, nemška vojska poročila tudi pogosto omenja. Voronež ima, oziroma je imel pred sedanjo vojno 350.000 prebivalcev ter je, kakor rečeno, po velikosti dvanaesteto med vsemi sovjetskimi mesti.

V Voronežu so številne tovarne, ki so po veliki večini delale za vojsko, poleg tega pa je okolica tega mesta izredno bogata tudi na kmetijskih pridelkih ter je zato v celotnem sovjetskem gospodarstvu našteto igralo zelo pomembno vlogo. Voronež leži ob Donu, 20 km vzhodno od Dona, ob reki Voronež je urejena industrijska postaja. Tu se križata železniški progi Kijev-Kursk in Moskva-Rostov. Vojne tovarne izdelujejo najraznovrstnejše vojaške potrebščine, zlasti pa še letalske motorje, orožje in strelivo. Znatno razvoju je doživela v zadnjem času tovarna za letala, v kateri je bilo zaposlenih 12.000 delavcev, dalje tovarna »Stalinc«, kjer je bilo zaposlenih 5.000 delavcev, ter tovarni »Komintern« in »Kubišer«, kjer so izdelovali orožje, topove, strelivo itd. Med drugimi tovarnimi, ki so obratovali pred zasedbo, so bile še tovarna gumij, kjer je delalo 10.000 delavcev ter tovarna za železniške vagonne ter drugega železniškega gradiva. Velik razvoj je doživela tudi električna industrija ter izdelovanje radijskih aparatov ter drugih podobnih stvari.

Med Voronežom in Kurskom so bogate zaloge dragocenih rudnin, zaradi katerih je Kursk užival tolikšno pozornost.

V poljedelskem ozirju je dežela v Voroneški pokrajini ena najrodovitnejših v vsej Rusiji. Tu prevladuje črna prst, ki je izredno rodovita in pridelajo tu ogromno pšenice in drugega žita. Tudi v prehranjevalnem ozirju je torej ta dežela izrednega pomena. Pomembna je končno tudi živinoreja. Zlasti je važna Voroneška pokrajina po krasnih konjih.

nino, čeprav so jim bile te stvari še tako drage in so jih imele od svojih domačih za spomin. Morale so jih izročiti Angležem, ti pa so jim vrgli pod nos košček papirja kot potrdilo o prejemu. Da pa Italijanke teh svojih najdražjih stvari ne bi skrile, so Angleži te drage predmete iskali celo v svečah, milu in v kruhu. Pobrali so otrokom ovratne verzičice s svetinjcami Matere božje, ti Angleži. »Zasegli so poročne prstane, katere so bili svojim ženam dali možje, ki so padli na bojiščih, edini spomin, ki so ga mlade vdove imele na svoje drage možje.«

Usodni 6. april v Addis Abebi

Križev pot za Italijane v Addis Abebi se je začel 6. aprila 1941. 3. aprila so italijanske čete odšle iz mesta, da ga sovražnik ne bi bombardiral. Od 3. do 6. aprila so italijanska afriška policija in prostovoljci-fašisti, skupaj 3.000 mož, zagotovili popoln red v mestu. 7. aprila so prišli Angleži in začeli tam z ropanjem. Domačini se niso prav nič upirali, kakor so morda kje na Dawning Streetu v Londonu pričakovali. Domačini so še naprej mirno zahajali v italijanske trgovine in italijanske urade, hodili v italijanske šole, vzgajališča in zavetišča. Angleži so začeli vpriparjati racije na Italijane in jih odpeljavati. Tedaj je italijanski mož objel ženo in otroke, jih pritiskal na srce in tolažil: »Saj se kmalu vrnem. Saj vendar nisem nič hudega storil. Skrbi za otroke.« A ni se več vrnil. Nazadnje se je žena podala na angleško policijo, kjer pa so ji nazadnje povedali, da je njen mož v koncentracijskem taborišču v Rodeziji, v Keniji ali celo v Indiji.

Po nekaj tednih tega obubožanja, so se ponoči začele po mestu, zlasti pa v zunanjih predelih,

tatvine, napadi, ugrabljanje in ubijanje

V prvih mesecih angleške policijske uprave v Addis Abebi so zamorci pobili 33 Italijanov (sami roparski umori) od teh 16 v prvih dveh mesecih, s približno 300 tatvin in ropov, pri katerih so grozili z orožjem. To je približno še enkrat toliko, kolikor jih je bilo od 6. maja 1936 do 6. aprila 1941, torej v skoro petih letih italijanskega gospodstva nad Abesinijo.

Vse noči se je slišalo streljanje po mestu in okolici, zlasti v prvih mesecih. Začeli so se prepri med domačini. Takoimenovani »Šifta« so prišli s hribov v dolino. Angleži so jih oborožili, da bi šli v boj proti Italijanom. Oni pa so se začeli vojskovati in se še vojskujejo proti omiki in proti lastnini.

Na eni teh ladij, ki so danes prispele v Napoli — nadaljuje dopisnik »Stampe« svoje poročilo — so

sami otroci, brez mater in očetov

Očete so v ujetništvu, žene pa so zaprli zaradi preglobokih domoljubnih čustev. In zdaj so ti otroci tu, daleč od svojih očetov, ki so po koncentracijskih taboriščih. Tudi ti otroci vihtijo zastave in vzklikajo: Živela Italija! V očeh jim lesketajo solze. Bogve, kdaj bo spet lahko videl vsaj svoje drage matere? Preden so se ločile od njih, so jih še enkrat privlele k sebi in morda koga prosile, naj skrbe zanje. Tudi te matere niso mislile, da bodo Angleži tako zelo brez srca.

Koncentracijska taborišča — sramota!

In kakšna so bila v Abesiniji koncentracijska taborišča? Sramota! Angleži niso niti s prstom mignili, da bi ščitili čast teh belih kolonizatorjev, teh italijanskih žena in otrok pred zamorci. Pobrali so iz koncentracijskih taborišč italijanske vojne ujetnike, jim dali v roke žago in sekiro ter jih nagnali v gozd sekati les. Barake, vso opremo, kuhinjsko posodo, celo vilice in žlice, vse to so morali izdelovati neutrudljive roke italijanskih vojakov.

Draginja v Addis Abebi

Otroci so bili v koncentracijskih taboriščih bosi. V Addis Abebi je par čevljev stal po angleški zasedbi 1.600 lir, steklenica vina 1000 lir, obleka 12.000 lir, par nogavic 250 lir, volnena jopica pa celo 3000 lir. Naši vojaki so naredili 200 parov cokelj, ki so jih potem razdelili v velikem taborišču v Mantori.

Tudi med temi italijanskimi vojnimi ujetniki je domoljubje granitno, plamen upanja se dviga visoko in se zeleno blešči v sreih. Vse, čisto vse so Angleži vzeli otrokom, tem ženam in starčkom. Celotno tako daleč so šli, da so dali

funt šterlingu dvojno veljavo

Prva je bila 480 lir za funt (toda domačini cenijo liro pri menjavi in jo imajo rajši kot funt). Pri ocenjevanju zaseženih stvari pa je bil funt šterling po 70 lir.

Nekaterim ženam, ki so se šele pred kratkim poročile, so Angleži dovolili odnesti s seboj

Besedilo: Jože Tomažič

Pogorska pravljica

Risal Jože Beranek

46.

Potem so krenili na morski breg in sedli v čoln, ki naj bi jih bil pripeljal do ladje. Tedaj je nekdo zaprosil, naj jim mizarjev sin zaigra na piščal v slovo. Prinesli so mu piščal in začel je. Bila je pesem slovesa in pesem njegovega srca.

47.

Ko je še piskal, je pa grofična velela razpeti jadra in odriniti. Vse je ostrmelo, ko so videli, kako je grofična prevrnila svojega prvega ženina. Temu je piščal omahnila, stal je ob morju in jokal, dokler ni stopila k njemu mati, rekoč:

»Sin, ne žaluj za njo, ki ima mrtvo srce zate, a ljubi drugega. Za grofično je grof, ne pa mizarjev sin, ki lepo piše in igra na piščal.«

Novo balo, ki so si jo naredile s tolikšnim trudom in s tolikšnim veseljem upanjem. Ko pa so bile enkrat v koncentracijskem taborišču, so jim tudi to svilo, to platno nekajkrat pobrali z izgovorom, da je treba vse razkužiti, nazadnje pa — zbogom bala. Bile so samo še cunje.

Solze ob slovesu

Toda, domačini so jokali, ko so se Italijani odpravljali na odhod. Abesinski šolarji pa so celo pobegnili iz šol in so na prvi postaji že dohiteli svojo italijansko učiteljico. Med Abesinci se je razširil tale rek: »V Abesiniji danes vihra negušova zastava, dobrota in lira sta italijanski, palice pa angleške.«

SELMA LAGERLOEF:

17

NA RAZPOTJIH SRCA

ROMAN

»Sam o sebi imaš vse preveč skromno mnenje, moj ljubi. Sajendar lahko postaneš prošal ali pa škof.«

Tedaj se je tako bliskovito odtrgal od nje, da bi kmalu padla.

»Torej zato, ker si ti odbila Schagerstroema, naj bi jaz postal prošal ali škof? To torej pričakuješ od mene?«

Gledala ga je zmedeno, kakor bi se bila prebudila iz sanj. Da, res, sanjala je, govorila je v snu in med spanjem izdala tudi svoje skrivne misli. Odgovorila ni nič. Mar je mislila, da ta vprašanja ne terjajo odgovora?

»Vprašam te, ali misliš, da moram postati prošal ali pa škof, ker si ti odbila Schagerstroema?«

Tedaj ji je rdečica stopila v lica. Oho, Loewenskoeldska kri je zaplula! Toda navzlic temu mu ni dala odgovora.

Toda odgovor je hotel imeti, odgovor mora tudi dobiti.

»Kaj ne čuješ? Vprašam te, ali pričakuješ, da moram postati prošal ali škof, ker si ti odbila Schagerstroema?«

Vzravnila je glavo in njene oči so se zablistale. Z naglasom globokega prezira mu je vrgla: »Samo po sebi razumljivo!«

Tedaj je vstal. Ni hotel več dolgo sedeti zraven nje. Njegova bolečina zaradi njenega odgovora je bila neizmerna, toda ni je hotel pokazati takšnemu stvoru, kakor je bila Karlina. Toda tudi ni hotel, da bi si kdaj kaj očitil. Naredil je še en poskus, da bi prijazno in mehko govoril s tem zgubljenim posvetnim otrokom.

»Ljuba Karlina, nikoli ti ne bom mogel biti zadostni hvaležen za tvojo odkritosrčnost. Zdjaj vem, da ti je položaj vse. Neomadeževano življenje in odkrito stremljenje, da bi hodila po stopinjah Kristusa, mojega učitelja, ne velja pri tebi nič.«

Lepe in pomirljive besede. Z napetostjo je pričakoval njenega odgovora.

»Ljubi Karel Artur, mislim pač, da znam pravilno ceniti tvojo vrednost, čeprav se ti ne laskam kakor druge ženske v fari.«

Ta odgovor se mu je zazdel kot prava nesramnost; njena jeza se je bila sprostila.

Karlina je vstala, da bi šla svojo pot. Toda prijel jo je za roko in jo jo obdržal. Ta razgovor mora dobiti svoj konec.

Karlina izjava o vaških ženskah ga je spomnila na gospo Sunder. Pomislil je na tisto, kar mu je bila ta poročala, in tedaj je njegova jeza znova vzplamtela. V njem se je vse trlo.

Čustveni preobrat je na stežaj odprl njegovemu srcu vrata, ki so vodila v prostorček, kjer so visele močne besede v obliki grozdov in venecv. Tedaj je začel ostro in pogumno govoriti z njo. Očitil ji je njeno ljubezen do posvetnega, njen ponos in nečimurnost.

Toda Karlina ga ni dolgo poslušala.

»Naj bom še tako malenkostna, pa vendar sem odbila Schagerstroema,« ga je opomnila z rezkim glasom.

Prestrašil se je njene nesramnosti.

»O moj Bog, kakšna ženska je to!« je izbruhnil. »Saj je vendar ravnokar izpovedala, da je Schagerstroema odbila le zato, ker si je več obetala od poroke s škofom kakor pa od zakona z lastnikom rudnikov.«

Med tem nastopom pa je v njegovem srcu govoril tih, trenejši glas. Prišepetaval mu je, naj se pazi. Ali res še ni bil opazil, da je Karlina Loewenskoeld ena izmed tistih, ki odklanjajo, da bi se opravičevale? Če krda o njej govorijo, potem ne migne niti s prstom, da bi razpela te zle govorice.

Toda Karel Artur ni prisluhnil temu tihemu, treznemu glasu. Ni mu verjel. Karlina je z vsako novo besedo odkrivala nove globine svoje podlosti. Treba bi bilo slišati le njen odgovor!

»Ljubi Karel Artur, nikar ne vztrajaj zmerom na tistem, kar sem bila rekla, da bi moral ti v malo višji položaj. Bila je le drobna šala. Saj sploh ne verjamem, da bi se mogel ti kdaj povzpeti do prošala ali do škofa.«

Če je bil že prej užaljen in razburjen, potem je moral spričo

tega novega izpada tihi glas prav gotovo obmolkniti. Kri mu je udarila v uhlje. Roki sta se mu začeli tresti. Ta nesrečnica ga je pripravila ob vsako samoobvladanje. Pogrnala ga je v norost.

Zavedal se je, da je pred njo kar poskakoval. Zavedal se je, da je njegov glas prešel v kričanje. Zavedal se je, da je mahal z rokama po zraku in da se mu je brada potresala. Ni pa naredil nobenega poskusa, da bi se obvladal. Začutil je nepopisno odvrtnost do Karlina, ki se z besedami sploh ne da popisati. Da, moral se je premikati, da je lahko dihal.

»Vsa tvoja zlobnost mi je zdaj jasna,« je zavpil. »Vidim te tako, kakršna si! Nikoli, nikdar, nikoli se ne bom poročil s takšno, kakršna si ti. To bi pomenilo mojo pogubo.«

»V eni stvari pa sem ti le bila koristna,« je odvrnila. »Le meni se imaš zahvaliti, da si naredil profesorski izpit in da si postal doktor modroslovja.«

Odsej pa ni bil več taisti, ki ji je odgovarjal. Ne da bi vedel, kaj govori ali misli, toda nepričakovane in presenetljive besede so privrele na dan. Nekdo drugi, ne on sam, mu jih je položil na usta.

»No, vidiš,« je vzkliknil. »Zdjaj me pa hoče opozoriti na to, da je name pet let čakala in da sem jaz zaradi tega prisiljen vzeti jo za ženo. Toda vse je zaman! Nobene druge ne bom vzel kakor tisto, ki mi jo bo Bog sam izbral!«

Nikar ne govori o Bogu! ga je posvarila.

Dvignil je glavo in jo vrgel nazaj. Zdelo se je, kakor da bere iz oblakov. »Ja, ja, hočem, da Bog izbira zame. Prvo neporočeno žensko bitje, ki me bo srečalo, postanej moja žena!«

Karlina je kriknila. Stekla je k njemu.

Toda Karel Artur, Karel Artur! je zavpila in poskušala potegniti za eno njegovih rok.

»Ne hodi v mojo bližino!« je zatulil.

Toda ona ni doumela pomena njegovega srda. Oklenila se ga je z obema rokama.

Tedaj je zaslišala, da se je glas zgražanja izvil iz njegovega grla. Njegovi roki sta z železnim prijemom zgrabili za njeni in vrgli dekle nazaj na mahovito klopico.

Potem je zdrvel stran od nje.